

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Povjerenstvo za suzbijanje zlouporabe droga

Klasa: 022-03/17-04/01

Urbroj: 50436-02/01-14-57

Zagreb, 19. prosinca 2017.

**Zapisnik s (3.) tematske sjednice Povjerenstva za suzbijanje zlouporabe droga
s predsjednicima županijskih povjerenstava za suzbijanje zlouporabe droga**

Tematska sjednica Povjerenstva za suzbijanje zlouporabe droga s predsjednicima/predstavnicima županijskih povjerenstava za suzbijanje zlouporabe droga održana je dana 14. prosinca 2017. godine u Vladi Republike Hrvatske, Trg Sv. Marka 2.

Na istoj su prisustvovali; mr.sc. Marija Pejčinović Burić, potpredsjednica Vlade Republike Hrvatske i ministrica vanjskih i europskih poslova, predsjednica Povjerenstva, Željko Petković, ovlašten za obavljanje poslova ravnatelja Ureda za suzbijanje zlouporabe droga, tajnik Povjerenstva, Marija Pletikosa, državna tajnica, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlađe i socijalnu politiku, članica, Marin Strmota, državni tajnik, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlađe i socijalnu politiku, član, Ana Mandac, pomoćnica ministrike, Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, članica, prim. Vera Katalinić-Janković dr.med, pomoćnica ministra, Ministarstvo zdravstva, članica, Vera Šutalo, načelnica Sektora, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, članica, Željko Prša, zamjenik glavnog ravnatelja policije, Ministarstvo unutarnjih poslova, član, Zoran Pilićić, pomoćnik ministra, Ministarstvo obrane, član, Vedrana Šimundža Nikolić, pomoćnica ministra, Ministarstvo pravosuđa, članica, Jana Špero, pomoćnica ministra, Ministarstvo pravosuđa, članica, Tihomir Lulić, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, u zamjeni člana mr.sc. Amira Muharemia, pomoćnika ministrike, Mario Demirović, Carinska uprava, Ministarstvo financija, u zamjeni člana mr.sc. Hrvoje Čovića, ravnatelja Carinske uprave, Lidija Vugrinec, Ured za suzbijanje zlouporabe droga, Josipa Lovorka Andreić, Ured za suzbijanje zlouporabe droga, dr.sc. Jadranka Ivandić Zimić, Ured za suzbijanje zlouporabe droga, Marko Markus, Ured za suzbijanje zlouporabe droga te, prema popisu u prilogu, predstavnici povjerenstava za suzbijanje zlouporabe droga Brodsko-posavske županije, Dubrovačko-neretvanske županije, Vukovarsko-srijemske županije, Koprivničko-križevačke županije, Karlovačke županije, Krapinsko-zagorske županije, Sisačko-moslavačke županije, Varaždinske županije, Zadarske županije, Primorsko-goranske županije, Virovitičko-podravske županije, Grada Zagreba, Međimurske županije, Splitsko-dalmatinske županije, Osječko-baranjske županije, Šibensko kninske županije, Bjelovarsko-bilogorske županije, Zagrebačke županije, Istarske županije, Ličko-senjske županije i Međimurske županije.

Ispričani; mr.sc. Amir Muharemi, pomoćnik ministrike, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, član, Ilija Tadić, ravnatelj Inspektorata rada, Ministarstvo rada i

mirovinskog sustava, član, Hrvoje Čović, ravnatelj Carinske uprave, Ministarstvo financija, Ivana Buterin Gluić, udruga Comunita Mondo Nuovo, članica.

Za sjednicu je predložen sljedeći:

Dnevni red:

1. Uvodno predstavljanje trendova zlouporabe droga u RH s osvrtom na rezultate evaluacije Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe droga 2012.-2017. i aktivnosti izrade nove Nacionalne strategije suzbijanja ovisnosti 2018.-2025.
2. Trendovi zlouporabe droga na razini županija, problemi u provedbi županijskih akcijskih planova suzbijanja zlouporabe droga i plan aktivnosti na razini županija - rasprava
3. Potpisivanje Protokola suradnje između županijskih povjerenstava za suzbijanje zlouporabe droga, Ureda za suzbijanje zlouporabe droga i Povjerenstva za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske

Potpredsjednica Vlade Republike Hrvatske, ministrica vanjskih i europskih poslova i predsjednica Povjerenstva za suzbijanje zlouporabe droga, mr.sc. Marija Pejčinović Burić otvorila je tematsku sjednicu i predstavila dnevni red iste. U uvodnom govoru istaknula je da se politika suzbijanja zlouporabe droga u Hrvatskoj temelji na strateškim ciljevima usmjerjenim na smanjenje ponude i potražnje droga te da koristi različite multidisciplinarne pristupe i programe kojima je cilj prevencija ovisnosti i suzbijanje zlouporabe droga. S obzirom da primjena Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe droga za 2012.-2017. i Akcijskog plana istječe ove godine, u pripremi su, u koordinaciji Ureda za suzbijanje zlouporabe droga, izrada nove Nacionalne strategije 2018.-2025. i pratećeg Akcijskog plana 2018.-2021., koji će po prvi puta pored droga, obuhvatiti i ostale vrste ovisnosti. Iako područje ovisnosti zahtjeva kontinuirano djelovanje i prilagođavanje suvremenim izazovima, Vlada je zadovoljna postignutim rezultatima koji su prepoznati kao učinkoviti i na razini EU kao i u zemljama u regiji. Budući da ključnu ulogu u koordinaciji i praćenju provedbe programa na lokalnoj razini imaju županijska povjerenstva, istaknula je kako ova tematska sjednica ima za cilj razmotriti aktualne trendove problematike ovisnosti, kao i unaprijediti međusobnu koordinaciju i suradnju županijskih povjerenstava s Uredom i Povjerenstvom.

Ad. 1. G. Željko Petković, ovlašten za obavljanje poslova ravnatelja Ureda i tajnik Povjerenstva, predstavio je glavne rezultate evaluacije Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe droga 2012.-2017. koju je proveo Ured u prvoj polovici 2017. u suradnji s Trimbos institutom iz Nizozemske. Cilj evaluacije bio je na znanstveno utemeljenim principima provesti objektivnu analizu učinka mjera Nacionalne strategije, dati odgovor u kojoj mjeri su ciljevi postavljeni u Nacionalnoj strategiji ostvareni te koji su rezultati postignuti u provedbi aktivnosti na području pojedinih prioriteta Nacionalne strategije. Generalni zaključak evaluacije je da je većina aktivnosti postojeće Nacionalne strategije i Akcijskog plana realizirana te da su učinjeni značajni pomaci u izgradnji učinkovitog sustava za provedbu politike o drogama. Nacionalni odgovori razvijeni su u skladu s preporučenim standardima, smjernicama i iskustvima EU te se hrvatski model može smatrati primjerom dobre prakse. Pored navedenog, prisutni su upoznati i sa dinamikom provedbe aktivnosti vezanih za izradu nove Nacionalne strategije i Akcijskog plana kojima će se objediniti nacionalni ciljevi i prioriteti na području suzbijanja svih oblika ovisnosti i ovisničkih ponašanja.

U nastavku su predstavljeni i ključni trendovi zlouporabe droga. U Hrvatskoj i dalje dominira opijatska ovisnost, iako višegodišnji trendovi ukazuju na smanjenje broja novih opijatskih ovisnika, ali zabrinjavajući su trendovi konzumacije kanabisa i tzv. novih droga među mlađom populacijom, prema kojima je Hrvatska na trećem mjestu u Europi. U 2016. godini u zdravstvenom sustavu (službe za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti i bolnice) ukupno je bilo 7.106 osoba što je u odnosu na 2015., kada je bilo liječeno 7.533 osoba smanjenje za 427 osoba. Od ukupno liječenih u 2016. godini, 83,8 % ih je uzimalo opijate, Zbog uzimanja i/ili ovisnosti o drugim psihoaktivnim tvarima, liječeno je 16,2% (1.153 osoba); 741 osoba je bila na liječenju od ovisnosti o kanabisu (10,4% od ukupnog broja liječenih), 249 osoba ili 3,6% na liječenju kao glavnu drogu navelo je stimulanse i kokain, što je porast za 0,4% u odnosu na 2015. Broj novih osoba u sustavu liječenja stagnira i dalje se smanjuje. Prema glavnom sredstvu, od svih novoprdošlih osoba njih 23,0% su opijatski ovisnici, a 77,0% su konzumenti ili ovisnici o drugim drogama. Pozitivno je što se broj smrtnih slučajeva izazvanih predoziranjem smanjuje ali zabrinjava još uvijek visoki udjel predoziranja metadonom. Prema podacima Ministarstva unutarnjih poslova, tijekom 2016. evidentirano je ukupno 2838 kaznenih djela (2015.: 2878) vezanih uz kriminalitet droga i tvari zabranjenih u sportu. Prosječni udio kriminaliteta iz oblasti zlouporabe droga u sveukupnom kriminalitetu na području Republike Hrvatske iznosi 5,1 % (2015.: 4,9 %). Za počinjene prekršaje iz Zakona o suzbijanju zlouporabe droga u 2016. podneseno je 8722 prekršajne prijave odnosno 30 % više u odnosu na prošlu godinu (2015.: 6709). U 2016. izvršeno je 11 105 zapljena svih vrsta droga, što je porast od 24,46 % u odnosu na 2015. godine. Problem bolesti ovisnosti izražen u broju liječenih osoba u odnosu na broj stanovnika pokazuje opterećenost pojedinih područja Hrvatske. U sedam županija broj ovisnika na 100.000 stanovnika je viši od prosjeka Hrvatske. To su Istarska županija (512,0), zatim Zadarska (478,3), Šibensko-kninska (439,7), Grad Zagreb (381,4), Primorsko-goranska (328,7), Splitsko-dalmatinska (282,7) te Dubrovačko-neretvanska (250,0). Ostale županije su imale stope niže od hrvatskog prosjeka. Gledajući teritorijalnu rasprostranjenost, najviše kaznenih djela zlouporabe droga zabilježeno je na području PU istarske (370), PU zagrebačke (339) i PU osječko-baranjske (295), a najmanje na području PU karlovačke (19), PU međimurske (37) i PU ličko-senjske (44). Analiza javnih prihoda pokazuje da se najveći dio sredstava troši na tretman, a značajno manje na prevenciju te bi u budućnosti trebalo povećati ulaganje u preventivne aktivnosti koje su jedne od najznačajniji aktivnosti u borbi protiv ovisnosti. Istaknuto je i donošenje Minimalnih standarda prevencije ovisnosti za djecu i mlade u odgojno-obrazovnom sustavu koji imaju za cilj osigurati dosljedno i kontinuirano provođenje programa prevencije ovisnosti u svim odgojno-obrazovnim ustanovama te povećanje kvalitete preventivnih programa. Naglašeno je kako se pristupilo i razvoju novih metoda tretmana konzumenata i ovisnika o novim drogama i kanabisu te da je u tijeku implementiranje projekta online intervencija koje su usmjerene korisnicima koji nisu obuhvaćeni postojećim sustavom liječenja koji je primarno usmjeren opijatskoj ovisnosti. Iz analize Izvješća o provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droge može se reći da je došlo do znatno intenzivnijeg decentraliziranog pristupa rješavanja problema ovisnosti. No unatoč tome, na temelju višegodišnjeg praćenja provedbe mjera na lokalnoj razini, uočeni su određeni nedostaci i potrebe. Veliki problem predstavlja i to što većina županija ne raspolaže dovoljnim financijskim sredstvima za implementaciju županijskih akcijskih planova što onemogućuje održivost i kvalitetu programa.

Potpredsjednica Vlade RH, ministrica vanjskih i europskih poslova i predsjednica Povjerenstva mr.sc. Marija Pejčinović Burić otvorila je raspravu te su se sudionici osvrnuli na pitanja uravnoteženog pristupa problematice ovisnosti, učinkovitije kontrole nad provedbom preventivnih programa, načinu izrade Minimalnih standarda prevencije ovisnosti te planu za revidiranje smjernica za supstitucijsku terapiju. Također je istaknut i problem reklamiranja alkohola pa čak i u kampanjama koja provode državna tijela. G. Željko Petković u svom odgovoru istaknuo je da je vizija postavljena u Nacionalnoj strategiji i Akcijskom planu smanjiti ponudu i potražnju droga te putem integriranog i uravnoteženog pristupa zadržati stanje raširenosti zlouporabe droga u okvirima društvenog prihvatljivog rizika. Između smanjenja potražnje i ponude droga potrebno je osigurati ravnotežu te istovremeno provoditi aktivnosti smanjenja potražnje droga kao što je prevencija, tretman, smanjenje štete i resocijalizacija ali i usmjeravati napore na smanjenje ponude i dostupnosti droga. Pored navedenog, Nacionalna strategija i Akcijski plan između ostalog naglašavaju načelo decentralizacije koje jamči jednakomjernu dostupnost različitih programa i sadržaja u cijeloj Republici Hrvatskoj sukladno stvarnim potrebama pojedinih županija. Također u navedenim dokumentima postavljeni su ciljevi koji su mjerljivi i ostvarivi, a ključno je uspostaviti sustav kojim će se djelotvorno osigurati odgovornost za provedbu politike borbe protiv droga, kako na nacionalnoj tako i na lokalnoj razini. Vezano za Minimalne standarde prevencije ovisnosti istaknuto je da su isti izrađeni u koordinaciji Agencije za odgoj i obrazovanje koja je osnovala Stručnu radnu skupinu u kojoj su sudjelovali i predstavnici Ureda te je iste usvojilo Povjerenstvo u srpnju 2017., nakon čega su i doneseni od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja. Vezano za smjernice za supstitucijsku terapiju, naglašeno je da će se u novoj Nacionalnoj strategiji i Akcijskom planu značajna pažnja posvetiti njihovom revidiranju i efikasnoj kontroli primjene Smjernica kako bi se spriječila zlouporaba supstitucijske terapije i njezino plasiranje na crno tržište. Ujedno naglasak u novim strateškim dokumentima će biti na kreiranju javnih politika koji promiču svijest o štetnosti pijenja alkoholnih pića osobito među mladima te razvijanju odgovornosti kod svih dionika i medija o štetnosti reklamiranja alkohola.

Ad 2. Predstavnici županija predstavili su ključne programe i aktivnosti svojih županijskih akcijskih planova suzbijanja zlouporabe droga te se osvrnuli na probleme s kojima se susreću pri njihovoј provedbi. U Gradu Zagrebu postoji dobra suradnja sa institucijama, a provedbu programa proširuju i na druge oblike ovisnosti (alkohol, Internet, klađenje, kockanje). Najavljen je kako će ove i sljedeće godine Grad Zagreb dobiti nove timove u službi za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti te će ih biti ukupno 8, čime će se adekvatno pokriti sve potrebe u gradu Zagrebu. Analiza otpadnih voda pokazuje da je porastao trend korištenja marihuane i kokaina na što treba obratiti pozornost u narednom periodu. Uspostavili su i centre za besplatno i anonimno testiranje na HIV i hepatitis. Primorsko - goranska županija ima odgovarajuću mrežu suradnika pri provedbi akcijskog plana, a začetnik su provedbe programa Trening životnih vještina koji su kao primjer dobre prakse preuzele i druge županije. Zadarska županija istaknula je da su zadovoljni sa funkcioniranjem njihovog sustava, te da je koordinacija relevantnih struktura poboljšana, ali su oni uz Istarsku županiju najčešće na prvom ili drugom mjestu u Hrvatskoj po broju liječenih ovisnika. Nisu zadovoljni obuhvatom konzumenata i ovisnika o kanabisu i novim drogama čiji broj u sustavu tretmana iz godine u godinu pada. Kao i većina drugih županija uz ostale preventivne programe, provode i program Trening životnih vještina koji se pokazao uspješnim. Karlovačka županija istaknula je provedbu školskih preventivnih programa čije se aktivnosti provode tijekom cijele

godine, a ne samo tijekom Mjeseca borbe protiv ovisnosti. U provedbi županijskog akcijskog plana njeguju multidisciplinarni pristup. U Istarskoj županiji zbog dugogodišnjeg problema s drogama, bili su prisiljeni dobro se organizirati i ojačati resurse te su uspostavili dobar sustav za tretman i liječenje od ovisnosti. Sustav je stabilan, preventivne aktivnosti se kontinuirano provode, a i represivni sustav na razini županije dobro funkcioniра. Problem predstavljaju nove droge koje se sve češće prodaju i putem Interneta. U Krapinsko-zagorskoj županiji imaju malu stopu ovisnika, veći problem predstavlja alkohol, uspješno se provode preventivni programi, osobito školski preventivni programi. Pojava novih droga tzv. osvježivača prostora je zabrinjavajuća. Virovitičko-podravska županija naglasila je kako je na njihovom području evidentiran mali broj korisnika o drogama, te da puno veći problem predstavlja alkohol i opijanje među mladima zbog čega su se okrenuli provedbi programa usmjerenih na prevenciju alkohola ali i drugih ovisničkih ponašanja. Krenuli su s objedinjavanjem programa za zaštitu mentalnog zdravlja i prevenciju ovisnosti. U Sisačko-moslavačkoj županiji ističu da sustav dobro funkcioniра, a napravili su *screening* mentalnog zdravlja na području cijele županije. Ističu nedostatak finansijskih sredstava za provedbu županijskog akcijskog plana zbog čega se aktivnosti provode u okviru redovitog rada institucija. U Bjelovarsko-bilogorskoj županiji izražen je problem alkoholizma. Postoji dobra suradnja sa lokalnim institucijama, povjerenstvo dobro funkcioniра, a naglasak je na provedbi preventivnih programa. U Osječko-baranjskoj županiji ističu dobar sustav za otkrivanje rizičnih skupina djece i mlađih (testiranje). Smatraju da je potrebno osluškivati potrebe i želje mlađih pri kreiranju preventivnih programa te uključivati mlade u kreiranje preventivnih programa. Iako nije zadovoljavajuća suradnja županijskog povjerenstva s nadležnim institucijama, programi prevencije ovisnosti i tretmana provode se na svim razinama. U Koprivničko-križevačkoj županiji stabilan je trend problematike ovisnosti o drogama, ali veliki problem predstavlja alkohol i nove droge koje se sve češće prodaju putem Interneta. Veliku pozornost posvećuju provedbi školskih preventivnih programa. U Međimurskoj županiji primjetan je trend pada broja opijatskih ovisnika, porast korištenja novih droga, marihuane i alkohola osobito među romskom populacijom. U tijeku je provedba uspostave sustava ranog upozoravanja u slučaju pojave novih droga na županijskoj razini. U Varaždinskoj županiji ističu da imaju dobro organizirani sustav za prevenciju i tretman ovisnosti. Imaju desetak centara izvrsnosti. Problem su nove droge te edukacije roditelja i nastavnika kako prepoznati znakove korištenja novih droga. Izrazili su podršku Protokolu suradnje i radu Ureda. U Zagrebačkoj županiji nemaju finansijskih poteškoća, ali problem predstavlja što je županija teritorijalno razvedena te isto otežava koordinaciju. Provode brojne preventivne programe u svim školama, ali i na razini pojedinih gradova/općina. Također, zabrinjavajući je problem korištenje novih droga te zlouporaba metadonske terapije. Ličko-senjska županija ima mali broj ovisnika o drogama, a veći je problem ovisnosti o alkoholu. Proveli su istraživanje među mlađima te kreiranje preventivnih programa temelje na istraživanju. U Požeško-slavonskoj županiji također nemaju veliki broj ovisnika o drogama, a veći problem predstavlja alkohol. Dobro su umreženi i surađuju te imaju veliki broj preventivnih programa, od kojih osobito ističu projekt kreativnih radionica gdje djeca i mlađi izrađuju filmove i plakate na temu ovisnosti te se najboljim uradcima dodjeljuju nagrade. U Splitsko-dalmatinskoj županiji je situacija stabilna i broj opijatskih ovisnika se ne povećava, ali problem predstavljaju *smart shopovi* i nove droge, te smatraju da bi trebalo ojačati represivne aktivnosti na tom području. Pitanje je na koji način kreirati materijale usmjereni suzbijanju korištenja novih droga, a da se ne pobudi interes mlađih za korištenje istih. Organiziraju brojne

edukacije stručnjake i druge promotivne aktivnosti s ciljem smanjenja interesa mladih za korištenje droga i sredstava ovisnosti.

Ad 3. G. Željko Petković, ovlašten za obavljanje poslova ravnatelja Ureda i tajnik Povjerenstva predstavio je cilj i svrhu Protokola suradnje između županijskih povjerenstava za suzbijanje zlouporabe droga, Ureda za suzbijanje zlouporabe droga i Povjerenstva za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske. Cilj protokola je pružiti podršku postojećem institucionalnom okviru suzbijanja ovisnosti, razvoju strateškog planiranja mjera i aktivnosti te razmjeni iskustva i najbolje prakse u organiziranju uspješne koordinacije u provedbi politike prema drogama i ostalim oblicima ovisnosti i ovisničkim ponašanjima na lokalnoj razini, a kao područja na koja bi se trebalo staviti poseban naglasak su koordinacija u provedbi programa tretmana i prevencije ovisnosti. Potpisivanjem ovog Protokola, ujedno bi se trebala ojačati i koordinacija i suradnja županijskih povjerenstava s Povjerenstvom za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske i Uredom kao koordinatorima na nacionalnoj razini. U nastavku je održano formalno potpisivanje Protokola.

Nakon provedene rasprave donesen je zaključak kako je u cilju provođenja kvalitetne i učinkovite politike suzbijanja zlouporabe droga na lokalnoj razini, neophodna uspostava stabilnog sustava institucionalne i finansijske podrške u provedbi županijskih Akcijskih planova što zahtjeva ispunjenje slijedećih preduvjeta; davanje većih ovlasti i odgovornosti županijskim povjerenstvima za suzbijanje zlouporabe droga te uspostavu stabilnog sustava financiranja za provedbu mjera županijskih akcijskih planova na način da se županije obvežu na osiguranje sredstva iz proračuna za borbu protiv ovisnosti.

Zapisnik izradila;
dr.sc. Jadranka Ivandić Zimić,
savjetnica u Vladi i Vladinom uredu

**Tajnik Povjerenstva za suzbijanje
zlouporabe droga i ovlašten za obavljanje
poslova ravnatelja
Ureda za suzbijanje zlouporabe droga**

Željko Petković

**Potpredsjednica Vlade Republike Hrvatske,
ministrica vanjskih i europskih poslova i
predsjednica Povjerenstva za suzbijanje
zlouporabe droga**

mr.sc. Marija Pejčinović Burić